

Societat d'Aigües Potables del Poble de Canillo

Antoni Casal i Mandicó i Jordi Jordana i Rossell

La Societat d'Aigües Potables del Poble de Canillo és una entitat constituïda per un conjunt de persones físiques que es dedica a la captació, l'emmagatzematge, el transport, la distribució i el subministrament d'aigua destinada al consum humà al poble de Canillo amb una gestió privada.

El 10 d'abril de 1944 el Comú de Canillo va aprovar les bases que van permetre la constitució d'aquesta societat amb la finalitat de donar servei i distribuir aigua potable al poble de Canillo, tant per atendre les necessitats particulars com els serveis públics (annex 1).

La constitució d'aquesta entitat l'any 1944 s'efectuà sobre la base d'un acord entre la societat Fhasa, el comú de la parròquia i els veïns del poble de Canillo. La societat Fhasa, en contrapartida a la captació d'aigua dels rius de la parròquia per abastir el dipòsit ubicat al llac d'Engolasters, proporcionà els materials necessaris per construir la xarxa; el comú de Canillo autoritzà l'ús de fonts públiques per captar l'aigua (en aquell moment limitades a la zona coneguda com l'Artiga situada a sobre de Canillo) i els veïns del poble van satisfer els jornals i els salaris dels tècnics i peons per realitzar els treballs de construcció de les instal·lacions.

Si bé aquesta entitat té la denominació de societat, jurídicament no té les característiques pròpies d'una societat tal com s'entenen avui dia aquestes entitats. La societat no té una finalitat lucrativa, no hi ha distribució de beneficis entre els socis ni té un capital distribuït en accions o participacions. En realitat, la societat és més bé una mútua que comparteix els criteris de les associacions per les quals un determinat col·lectiu de persones s'uneixen per desenvolupar una activitat econòmica per assolir un objectiu d'interès comú a tots els membres de l'organització. Les bases o acord fundacional remarquen la finalitat per la qual va ser constituïda la societat, consistent en "la mantenició de l'aigua potable al poble de Canillo de conformitat a les instal·lacions fetes amb acert unànime general".

Les bases fundacionals de l'entitat també disposen:

- l'obligació dels socis de mantenir les instal·lacions;
- la distribució als particulars de plomes d'aigua per al seu ús particular, amb estricta prohibició

de vendre-les o de cedir-les a tercers sota pena de perdre el dret de propietat de les plomes d'aigua;

- L'administració i la gestió de la societat s'encomana a una comissió, formada pel president, el secretari, el caixer i vocals, nomenats per la reunió general dels socis, que s'ha de celebrar cada any, obligatòriament, el diumenge següent al Consell de la Crema, a final de febrer o primers de març.

En la reunió de socis anyal els comissionats reten comptes de la seva gestió, s'aproven els comptes i les sol·licituds de noves demandes d'aigua, i s'autoritzen les obres per realitzar l'any següent.

Les bases fundacionals preveuen també sancions per aplicar als socis que no compleixin els reglaments o que efectuin un ús indegut o inadequat de les instal·lacions. Qualsevol dubte o disconformitat entre els socis i la societat se sotmet a la decisió dels Cònsols i, en cas que aquests siguin part interessada, la qüestió se sotmet a la decisió del Consell de Comú.

En constituir-se la societat, l'any 1944, es van distribuir un total de 285 plomes d'aigua, 40 de les quals destinades a fonts públiques, 10 a edificis del Comú i les restants (215) es van distribuir entre cinquanta-quatre cases del poble de Canillo.

Sembla d'interès fer una referència al sistema de distribució de l'aigua mitjançant plomes. La mesura d'aigua tradicional catalana, nascuda a la segona meitat del segle XIX, era la *ploma de peu*, denominació que té l'origen en el cabal d'aigua que podia passar durant un dia per un orifici d'un diàmetre equivalent al de la canya d'una ploma d'au. Ramon Folch¹ escrigué: "Sempre m'ha sorprès aquesta denominació tan àeria en relació a l'aigua: el cabal mesurat en plomes ... Perquè, en efecte, una ploma no era una mesura de volum, sinó de cabal. Resulta molt revelador. L'aigua era vista com una cosa fluent, com una fracció del riu que discorre sense aturar-se mai".

El cabal que podia proporcionar una ploma d'aigua era variable. Segons el mateix Dr. Ramon Folch la ploma d'aigua era una mesura variable segons els llocs o comarques, i a Barcelona equivalia a uns 2.200 litres al dia. Pel que fa a la Societat d'aigües potables del poble de Canillo, hi ha una referència al llibre d'actes en la qual es considera que el cabal equivalent a una ploma d'aigua és de 1.000 litres diaris.

Des de la seva constitució i fins als nostres dies, el funcionament de la societat ha tingut diverses transformacions, tot i mantenir la seva estructura i característiques bàsiques:

-D'una banda, l'any 1969, la reunió general de socis va acordar que per a edificis de nova planta no se cedirien més plomes d'aigua sinó drets d'embranchament, que donarien dret a una servitud d'aigua mitjançant el pagament d'un preu per embranchament i el pagament d'una quota anyal per servitud. A més, els nous socis havien de contribuir a sufragar les despeses de manteniment i ampliació de les instal·lacions i complir les altres obligacions que tenien la resta de socis. Actualment, el sistema de distribució de l'aigua funciona a partir de servituds concedides, per les quals se satisfà el dret d'embranchament i la quota anyal per servitud aprovada per la junta general en funció dels diferents usos.

-D'altra banda, a partir dels anys 60, amb l'increment urbanístic i l'aparició de nous tipus de construccions a les quals s'havia de proporcionar servei, com hotels, càmpings, cases de pisos, estacions de servei i altres, va ser necessari millorar progressivament les instal·lacions, amb noves captacions, construcció de dipòsits i ampliació de la xarxa de distribució. Com a resultat

d'aquestes millores i reformes, l'aigua que subministra la societat avui dia prové principalment de les fonts dels Clots d'Encarnés (situades a 2.407 metres d'alçada, a la vall de Montaup), i es disposa d'altres fonts a la mateixa vall que poden subministrar aigua en cas necessari (fonts de Roca Negra, font de Ferro, font Blanca, fonts del Prat del Gep, fonts del Prat de Roca i fonts del Ponet). La societat disposa de dos dipòsits d'aigua impermeabilitzats i habilitats per contenir aigua per al consum humà, el primer al Roc de Sant Josep, sobre les escoles de Canillo, a 1.600 metres d'alçada aproximadament, construït l'any 1975 i remodelat l'any 1994, amb una capacitat de 100 m³, i el segon el dipòsit de Montaup, a 1.800 metres d'alçada aproximadament, construït l'any 1992 i remodelat l'any 2009 amb una capacitat de 550 m³. En aquest dipòsit hi ha instal·lat el sistema de tractament de l'aigua. La xarxa de distribució s'estén des de l'entrada del poble de Canillo a Racons fins a AINA i la zona del camí vell de Prats.

El 18 de desembre del 2009, en aplicació del Reglament relatiu als criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua destinada al consum humà, de 24 d'octubre del 2007, el Govern concedí a la Societat d'aigües potables del poble de Canillo l'autorització sanitària per desenvolupar l'activitat de subministrar aigua destinada al consum humà i va quedar inscrita al Registre d'empreses subministradores (annex 2).

La societat disposa de sistemes de tractament i de control per garantir el consum sense cap tipus de risc sanitari i té contractada una empresa especialitzada per al manteniment de les instal·lacions i el tractament de l'aigua. D'una banda, l'aigua captada provinent de les fonts es potabilitza mitjançant un sistema de desinfecció amb clor que està instal·lat al dipòsit de Montaup i que funciona amb energia tradicional o amb panells solars. D'altra banda, es realitzen controls amb tres nivells d'anàlisis per comprovar la qualitat de l'aigua: anàlisis mínimes diàries de dilluns a divendres per comprovar les característiques de l'aigua a partir de l'olor, el gust i la terbolesa; anàlisis de comprovació per determinar les característiques bàsiques de l'aigua i l'efectivitat del tractament utilitzat, i anàlisis d'auditoria anyals per comprovar-ne les característiques fisicoquímiques i microbiològiques. La societat també aplica un pla de manteniment i de neteja de les instal·lacions per comprovar l'estat de les arquetes i dels seus perímetres de protecció immediata, es procedeix a la neteja i a la desinfecció dels dipòsits, es revisa periòdicament el sistema de tractament i s'efectua, també periòdicament, un manteniment general de la xarxa de distribució.

Actualment la xarxa de la societat coexisteix amb la xarxa d'aigua del comú de Canillo, construïda fa diversos anys.

Amb dades i medicions efectuades en el darrer estudi confeccionat per la societat l'any 2007, la població a la qual la societat subministra aigua és d'un total de 2.076 persones en temporada baixa (que equival a la població resident) i que pot arribar a una població punta de 4.317, que comprenen residents, turistes i excursionistes, amb un consum mitjà de 300 litres d'aigua per habitant i dia. La societat té concedides un total de 1.175 servituds.

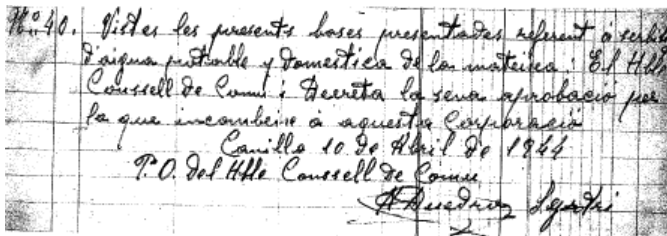
Amb el servei que proporciona la societat actualment i les instal·lacions i la xarxa de distribució de què disposa, no ha tingut en cap moment dificultats per subministrar com a mínim 200 litres d'aigua destinada al consum humà per habitant i per dia que estableix la normativa vigent.

Cal reconèixer, finalment, l'esperit emprenedor dels veïns del poble de Canillo, promotors d'aquesta societat l'any 1944, en un moment en què l'administració pública no tenia els mitjans per proporcionar els serveis públics que ara se li reclamen, i que ha permès assegurar el servei

de distribució d'aigua potable al poble de Canillo durant la segona meitat del segle passat i fins als nostres dies.

Annex 1

Decret d'aprovació de la Societat d'Aigües Potables del Poble de Canillo, de 10 d'abril de 1944

Annex 2

Resolució de 18 de desembre del 2009 del ministeri de Salut, Benestar i Treball, d'autorització sanitària de l'entitat Societat d'Aigües Potables del Poble de Canillo com a empresa subministradora d'aigua destinada al consum humà

Resolució

Núm. d'expedient de la sol·licitud: 84999
Data d'entrada: 09/10/2009
Núm. de resolució: 85724/2009

VISTA la documentació presentada;

VIST l' informe tècnic de data **4 de desembre del 2009** proposant favorablement la sol·licitud d'autorització que fou presentada per desenvolupar el subministrament d'aigua destinada al consum humà.

ATÈS el Reglament relatiu als criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua destinada al consum humà, de 24 d'octubre del 2007 (BOJA núm. 88 - Any 19 - 24.10.2007)

El Ministeri de Salut, Benestar i Treball **RESOLU**

Que es procedeix a l'autorització sanitària de l'entitat Societat d'Aigües Potables del Poble de Canillo per desenvolupar l'activitat de subministrar aigua destinada al consum humà, atorgant d'ofici la corresponent inscripció al *Registre d'empreses subministradores d'aigua destinada al consum humà* amb el número **01/2009**.

La persona sol·licitant s'ha de subjectar sempre a la legislació vigent i a la que es pugui dictar en el futur.

De conformitat amb el que estableix l'art. 124 del Codi de l'Administració, contra aquesta resolució pot interposar-se recurs de reposició davant el mateix Govern en el termini hàbil de 15 dies a comptar de l'endemà de la notificació.

Segons els articles 90.1 i 129 del Codi de l'Administració, la interposició de recurs no suspèn l'execució de l'acte impugnat.

José de Tena-Guillén Guerrero
Secretari d'Estat de Salut, Benestar i Treball
Andorra la Vella, 18 de desembre del 2009

Antoni Casal i Mandicó,
president, i
Jordi Jordana i Rossell,
secretari, de la junta de
la Societat d'Aigües Potables
del Poble de Canillo

NOTA

1. Ramon Folch. *Torres y Tiempo*.
Museu Agbar de les Aigües. Fundació
Agbar. Barcelona, 2006. p. 117.